

חמדות גנוזות ופנינים יקרים מענטי הצדיקים
ופעולתם הליכותיהם בקודש ורום מעלתם של
מרנן תלמידי הבעש"ט זי"ע וממטיכי דרכם
אוצר בלום וכלי מלא ברכה מסודר וערוך מתוך
שיחות הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

אורה

לעצמך

הרה"ק רבי אהרן פרלוב
מקרלין זי"ע,
ה"הבית אהרן"
יומא דהילולא - י"ז סיון תרל"ב

משמחה כאילו אתמול זכה בפס על אף שאין בביתו דבר.

בסתר לבו קינא ר' געציל קנאה עזה, קינא בשמחת חייו של ר' אביש, בשמחה הפרושה על פני למרות הכל. קנאה זו העבירה אותו על דעתו. ר' געציל החליט כי "יש לגרש את ר' אביש מהעיירה. ארדוף אותו בכל מקום עד שיעדיף לעקור את מקומו לעיר אחרת".

במשך השבוע היה ר' געציל עסוק ביותר, נכסיו ועסקיו דרשו ממנו את כל כולו, לא היה לו זמן לחשוב על ר' אביש ועל מה שהוא מסמל. רק בשבת, בשבת המלכה כאשר היה נכנס ר' אביש לבית המדרש בפנים מאירות, עיניו קורנות מאושר, לבו היה של ר' געציל יוצא, לבו בער מקנאה, קנאה על שמחתו ואושרו של ר' אביש.

'עשיר יענה עזות' אומר הפסוק במשלי (יח כג), עשיר מתנהל בכח, רגיל שכולם סרים למשמעתו. ר' געציל החליט להשתמש בכוחו הרב למרר את חייו של ר' אביש לגדוע את שמחת חייו. בכל עת אשר היה נתקל בו היה לועג לו, מבזה אותו בפני כל. בני העיירה הבינו שסר חינו של ר' אביש בעיני ר' געציל, הבינו שמי שרוצה למצוא חן בעיני ר' געציל צריך לספר לו הלצה על ר' אביש.

בעל המאה ובעל הדעה אומרים חז"ל, ור' אביש הרגיש זאת היטב על בשרו...

בערב חג הסוכות הרגיש ר' אביש את נחת זרועו של ר' געציל הגביר, כהרגלו בכל שנה בשנה שוטט ר' אביש בין בתי העיירה מחפש מעט קרשים וענפים כדי לבנות את סוכתו, אולם השנה אין! יד נעלמה עברה בחובות העיירה ודאגה לטול משם כל עץ וענף. בלית ברירה פנה ר' אביש לשכניו וביקש לקנות מהם מעט עצים וקרשים למען יוכל לבנות את סוכתו. אולם למרבה הפתעתו מוכרי הקרשים סרבו למכור לו "ר' געציל הבטיח שינקום בכל מי שימכור לך עצים לסוכה" לחשו לו חבריו בצער, "מה נוכל לעשות".

'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד' נו, לא יהיה סוכה, וודאי יהיו רבים אשר יסכימו לארח אותי בסוכתם יחד עם שאר האושפיזין. אולם ר' געציל הגביר חשב גם על האפשרות הזו, שלוחי

הרה"ק רבי אהרן פרלוב מקרלין זי"ע, ה"הבית אהרן" נולד בא' סיון בשנת תקס"ב לאביו הקדוש רבי אשר מסטולין ולאמו הרבנית פייגא, הרבי הינו נכדו של הרבי הקדוש רבי אהרן 'הגדול' מקרלין. נישא לחוה בתו של רבי מרדכי מקרמניץ, נכדתו של רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב. בשנת תקפ"ז נפטר אביו הקדוש רבי אשר מקרלין, ובנו ה"בית אהרן" התמנה למלא את מקומו.

הרבי עסק רבות בהפצת אור החסידות, ובייחוד בהפצת תורת סבו רבי אהרן הגדול מקרלין. הרבי כונה בפי הצדיקים 'הצדיק השמח', ומרגלא בפומיה 'עצבות זה שאול תחתית!' הרבי עסק רבות בעניין השמחה במצוות ובעבודת השם והרחקת כל שמץ של עצבות ומרה שחורה.

בשנת תרל"ב במוצאי שבת קודש י"ז בסיון, נסתלק הרבי לעולמו כשהוא בדרכו לחתונת נכדתו, ונקבר בעיירה מאלינו שבוואהלין. הרבי השאיר אחריו את בניו וחתניו הגדולים, בנו רבי אשר מסטולין אשר מילא את מקומו, ציפורה אשת רבי דוד טברסקי מזלטיפולי - בנו של הרבי הקדוש רבי יוחנן טברסקי מרחמסטרווקא. ומרים, אשת רבי אברהם יעקב מסדיגורה - הרבי הזקן מסדיגורה - בנו של הרבי הקדוש רבי ישראל מרוז'ין.

מצויה בכיסו, אולם ר' אביש מעולם לא התלונן, לא בא בטרוניה כלפי בוראו, קיבל את מציאות חייו בשמחה. הסתפק במה שהיה לו, השליך על הקב"ה יהבו, ובטח בהקב"ה שיזמין לו את מזונו. "כל מה דעביד רחמנא לטב עביד" היה רגיל ר' אביש לומר, "כל מקרה ומקרה שמתרחש בעולם הוא טוב אין סופי, מפי עליון לא תצא הרעות". שמחה גדולה מלאה את לבו, פניו מאירות בשמחה, שמחה שפרצה החוצה והשפיעה שמחה אמונה וביטחון בקב"ה על כל סביבותיו.

בעיירתו של ר' אביש חי הניגוד הגמור של ר' אביש, יהודי עשיר בשם ר' געציל הגביר. ר' געציל עשיר גדול היה, בעושרו היה יכול לרכוש את כל העיירה על תושביה ורכושם, אולם עושרו הגדול לא גרם לו לשמחה, להיפך, עצבות גדולה שררה על פניו, נראה היה שהולך הוא תמיד בחברתו של מלאך המוות!

העצב והדאגה אכלו את גופו של ר' געציל, המרה השחורה והעצבות נגסו בשארית החיות אשר נותרו בו, ר' געציל החל לסבול מחושים שונים, איבריו לא נשמעו לו, הרגיש את הבל פיו של מלאך המוות נושף בעורפו.

אולם אם לא די לו בזאת, דבר אחד הטריף את דעתו. ר' אביש! ר' אביש החסיד העני והאביון זה שאין לו פרוטה אין לו שום דבר בבית הוציא אותו מדעתו. ר' געציל לא יכול היה לסבול את שמחתו הפורצת גבולות של ר' אביש, לא היה מסוגל לראות את ר' אביש רוקד ושמח, מתמוגג

עצבות זה שאול תחתית

הרבי הקדוש רבי אהרן מקרלין בעל בית אהרן הינו בנו של רבי אשר מסטולין ונכדו של רבי אהרן הגדול מקרלין זכותם תגן עלינו. 'הצדיק השמח' כונה הרבי בפי הצדיקים, הבית אהרן תמיד היה שרוי בשמחה, עבד את הקב"ה מתוך שמחה, שמחה של מצווה. ואף מתלמידיו היה דורש זאת. דרש מהם להיות תמיד בשמחה, העיקר לא להיתפס לעצבות חס ושלוש. "עצבות זה שאול תחתית!" נהג הרבי לומר שוב ושוב, "ושמחה, שמחה כלשהי, אפילו מועטת ממשכה על האדם קדושה וטהרה".

ומרגלא בפומיה של הרבי הקדוש בעל הבית אהרן "בדורות עברו היה הבעל דבר עובד קשה מתאמץ ביותר לפתות יהודים לדבר עברה, כל עבירה קטנה דרשה ממנו עמל ויזע".

"היום", המשיך הרבי, "מצא היצר הרע פטנט, המצאה חדשה כיצד להחטיא יהודים, מרה שחורה! עצבות! ברגע שהיצר מצליח להכניס את האדם לעצבות, לקחת ממנו את השמחה, שוב אינו צריך להתאמץ, האדם נמצא בידו והוא יכול להוביל אותו לאן שירצה!"

מעשה נפלא נהגו לספר בקרלין, מעשה הממחיש את עומקו של הענין זה.

ר' אביש חסיד קראו לו כולם, יהודי תלמיד חכם עובד השם כל ימיו באהבה ובראה. עני מרוד היה ר' אביש, הפרוטה מעולם לא הייתה

דאגו להזהיר את כל תושבי העיירה לבל יהינו לארח את ר' אביש בסוכתם...

למרות הכל ר' אביש לא התיימש, אפילו עצבות קלה לא חדרה ללבו, סמוך ובטוח שתהיה לו סוכה, שיוכל לשמוח ולעבוד את הקב"ה בחג הסוכות מתוך שמחה של מצווה ורננה וגיל. החליט ר' אביש לצאת שוב לרחובה של עיר אולי ימצא כמה קרשים לבנות את סוכתו. אט אט התרחק ר' אביש מביתו עד שהגיע לבית הקברות אשר שכן בקצה העיירה.

בפתח בית הקברות ישב יהודי פשוט בשם פלטיאל שומר בית הקברות, אשר שימש בין היתר כקברן של העיירה. פלטיאל זה שנא שנאה עזה את ר' געציל, בז לו, ולזל בכספו הרב ובכבוד המדומה שנתנו לו בני העיירה. במיוחד הכעיס אותו שיתוף הפעולה של תושבי העיירה עם ההתנכלות הפושעת לר' אביש, "הרי מי הוא" חשב פלטיאל, "בשר ודם שיום אחד כמו כולם יגיע לידי ואטמון אותו עמוק באדמה. וכי מה יש לפחד ממנו..."

כעת משראה את ר' אביש משוטט ומחפש קרשים להקים את סוכתו, נולד רעיון במוחו, "שמע נא רבי אביש, הסר דאגה מלבך, בחצרך תהיה סוכה גדולה ויפה, אני אדאג לכך שעד שתחזור לביתך יהיה בחצרך ערימת עצים יפה עבור בניית הסוכה". מאיפה יהיו לך קרשים? גמגם ר' אביש, "תשאיר את זה לי, ולך לביתך לשלום".

פלטיאל עמד במילתו, וכאשר הגיע ר' אביש לביתו חיכתה לו ערימת עצים גדולה, היו אלו עצים מהוקצעים מוכנים למצבות, שעליהם חרוטות המילים פ.נ. "נו נוי", חושב ר' אביש, "לא משנה מה מקור העצים העיקר שתהיה לי סוכה גדולה ויפה לחג הקרב ובא".

ביום טוב ראשון של סוכות יוצא ר' געציל מבית הכנסת שמח טוב ולב, תוכניתו הצליחה אף אחד לא מכר עצים לר' אביש, וודאי הוא יושב בביתו החשוך עצוב וקורר "חשב הגביר בשמחה. עלי לראות זאת, חייב אני לראות אותו עצוב ומדוכא!"

"האם אני חולם? כיצד זה יתכן?! מול עיניו של ר' געציל עמדה סוכה נאה וגדולה וקולות שמחה שירה וגיל פרצו ממנה, "כיצד יתכן שלמרות כל המאמצים ר' אביש יושב בסוכתו שמח ועולז?"

"אני חייב לדעת מה קורה כאן, מוכרח אני לברר את סוד הדבר" אמר ועשה, ובצעד יהיר דחף את דלת הסוכה של ר' אביש ניצב מול שולחן ערוך בהידור. "מנין לך קרשים?" נהם הגביר, ר' אביש לא נבהל, וגם לא נעלב, "גוט יום טוב ר' געציל, חג שמח! בא תיכנס לסוכתי הנאה, נרקוד יחד לכבוד חג הסוכות".

אולם גם שמחתו הפורצת של ר' אביש לא סדקה מאומה את נוקשותו וגאוותו של ר' געציל,

"לא ארקוד אתך, תאמר לי מהיכן הקרשים!" "אם אתה כל כך רוצה לדעת מאיפה הקרשים בוא וראה לך". לנגד עיניו של ר' געציל נגלה מחזה מוזר שלא ראה מימיו. על קרשי הסוכה של ר' אביש חרוטות מילים! פ.נ.!

סחרחרת תוקפת את ר' געציל, מה זה? כיצד הגיעו המילים המפחידות הללו לסוכתו של ר' אביש, אימה חשיכה נופלת עליו, הפחד מהמוות הציף אותו. פתאום הרגיש שהוא הולך למות. "הרגע נא", אמר לו ר' אביש, "אומר לך מנין יש לי את העצים הללו. בערבו של חג הסוכות ברחובה של עיר מהרהר וחושב מנין אקח קרשים עבור סוכתי, לפתע את מי אני רואה? את מלאך המוות צועד לאיטו. "לאן אתה הולך?" שאלתי אותו, "את ר' געציל אתה מכיר?" שאל אותי, "הולך אני לביתו לקחת את נשמתו, לנקום על מעשהו הנפשע לרדת לחייו של יהודי עני שכל עוונו הוא שמחתו ובטחונו בהקב"ה".

שיניו של ר' געציל נוקשות, מלאך המוות היה בדרכו לביתו! נשען באפס כוח על דפנות הסוכה כמעט מתעלף. "רגע", מגמגם הגביר, "איך אני חיי? אמרת שמלאך המוות היה בדרכו לביתך?"

"בוודאי שאתה חיי", ענה ר' אביש, "אתה חיי כי לא נתתי לו ללכת לביתך, לא רציתי שאף אחד ייענש בגללי! לכן אמרתי לו 'יהודי זה אינו נחשב לחי, יהודי כזה רשע המתעלל ביהודים פשוטים נקרא רשע' רשעים בחייהם נקראים מתים". ובנוסף הרי רבי אהרן מקרלין אומר 'שמרה שחורה זה שאלו תחתית', אם כן נפשו של אותו געציל נמצאת בשאול, אין צורך להרוג אותו, הוא נחשב למת בכל בחינה".

מלאך המוות השתכנע ופנה לאחוריו, אולם אני רדפתי אחריו ואמרתי לו "אולי תעזור לי למצוא קרשים עבור הסוכה?"

"אני אדאג לך לעצים עבור בניית הסוכה", אמר לי מלאך המוות, "אל תדאג". ואכן לאחר זמן מה מצאתי בחצרי ערמת עצים עבור בניית הסוכה, כנראה שבמחסנים של מלאך המוות יש רק עצים כאלו... סיים ר' אביש את דבריו.

ר' געציל נשען על דפנות סוכתו של ר' אביש באפס כח, פחד עצום לפת את לבו, יד רכה הונחה על כתפו, "בא ר' געציל, נכנס יחדיו לסוכה ויחד נהפוך את הפ.נ. נקבור ונטמון עמוק באדמה את המרה שחורה, תפתח חיים חדשים ונקיים, תיפרד מעצבות, ודפנות אלו ישמשו למצבה עבור המרה השחורה!"

"ושמחת בחגך!" קורא ר' אביש, ובשתי ידי תופס את ר' געציל הגביר ומתחיל לרקוד עמו, לאט לאט פגה לה העצבות, אט אט הרגיש ר' געציל שהוא נהפך לאיש אחר, לבו מתמלא בשמחה, הפחד נעלם ואוויר צלול ממלא את ריאותיו!

גדולה היא השמחה, מסלקת את העצבות

ומעלה את האדם לדרגות עצומות. הרבי הקדוש כותב שאם אדם רוצה מחשבות קדושות וטהורות עליו להיות בשמחה, שהרי אותיותיה של מילת 'בשמחה' הינם אותיותיה של המילה 'מחשבה'. רק על ידי כך ניתן לזכות לכל המעלות הטובות.

מרחקי השמחה!

כיצד ניתן להשיג שמחה אמיתית?

על האדם להתרחק מהדברים המונעים את השמחה, גאוה וכעס.

ידוע בשמו של הבעל שם טוב שאדם יכול להשיג דרגות עצומות ולהשתוות בדרגתו לתנאים והאמוראים, מה מונע זאת ממנו? גאוותו של אדם מעכבת, לא נותנת לו להתעלות.

אותה גאוה ממשכה עליו עצבות, כאשר אדם מתגאה ורודף אחרי הכבוד הוא חושב לעצמו "צריך לכבד אותי, מדוע הוא לא מכבד אותי מספיק", ושאר דברים נוספים כגון אלו.

האם אדם שכזה יכול להגיע לשמחה?

הרבי הקדוש מביא בשם זקנו הגדול רבי אהרן מקרלין שהמידה הכי גרועה זה עצבות והמרה שחורה, והמידה הכי טובה היא לב נשבר ושמחה.

הכנעה ולב נשבר מביאים שמחה לאדם, שמחה אמיתית, שמחה אין סופית!

בשמחת בית השואבה היו בני ישראל שופכים את לבם כמים, מכניעים אותו לבוראם, ואז הייתה פורצת מהם השמחה, השמחה הגדולה ביותר, וכמאמרם של חז"ל 'מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו'.

'העצבות אינה עבירה...'

"עצבות אינה עברה", רגיל היה הרבי לומר, בתורה לא מופיע איסור של עצבות. "אולם הנזק וטמטום הלב שהעצבות מביאה על האדם לא יכולה לעשות שום עבירה! על ידי העצבות האדם יכול להגיע לשאל תחתית ששום עברה לא תוכל להביא אותו!"

על מידת השמחה יש לעבוד יותר מכל המידות האחרות!

'ומידה טובה מרובה פי חמש מאות' כשיהודי עובד את אלוקיו אפילו עם מעט שמחה, הוא יכול להתרומם, לטפס לגבהים, להתגבר על כל הניסיונות!

ממשיך הרבי הקדוש ואומר "מהי העצה לשמחה?" אומר הרבי הקדוש הבית אהרן מקרלין "כאשר האדם בא לידי ההכרה כמה טוב השפיע עליו הקב"ה, ועד כמה חייב הוא להודות ולהכיר טובה לבוראו, מבין שהקב"ה לא חייב לו דבר, או אז יתמלא לבו אהבה לבורא העולם. כאשר האדם אוהב את בוראו ומשתוקק לקיים רצונו בודאי תפרוץ השמחה ותמלא את לבו".